Рэдзько І. І.*, бібліятэкар Дзеравянчыцкага яслі-сада − пачатковай школы Слонімскага раёна Гродзенскай вобласці*

Гаворым і чытаем па-беларуску

Інтэрактыўная гульня для ІІІ−ІV класаў

Мэта: фарміраваць цікавасць і павагу да беларускай мовы.

Задачы:

- развіваць інтэлектуальныя здольнасці;
- выхоўваць уменне ўзаемадзейнічаць у працэсе пазнавальнай дзейнасці;
- садзейнічаць развіццю камунікатыўных навыкаў вучняў, творчага мыслення, пазнавальнага інтарэсу, узбагачэнню слоўнікавага запасу**.**

Абсталяванне: словы прымавак, кветачкі з бумагі, гербы розных гардоў і Слоніма.

Вядучая. Бедны той, хто не мае скарбаў вечных — скарбаў душы. Такі скарб, які ніхто і ніколі адабраць у нас не здолее, — гэта любоў да Бацькаўшчыны, да свайго народа, да роднай мовы. Родная мова — гэта душа народа. Пакуль жыве мова, жыве і народ. «Родная мова, цудоўная мова» — так ласкава пісаў паэт Уладзімір Дубоўка.

Сёння мы правядзём інтэрактыўную гульню сярод вучняў ІІІ−ІV класаў «Чытаем і размаўляем па-беларуску». Удзельнічаць у гульні будуць дзве каманды: Рамонак і Валошка. Напачатку хачу агучыць правілы гульні: за кожны правільны адказ вы будзеце атрымліваць кветачку; калі каманда будзе гатова, неабходна пазваніць ў чароўны званочак; калі адна з каманд не мае адказу, другая можа адказваць і зарабіць сабе кветачку.

Пажадаем удзельнікам поспехаў!

1. Казачная тэрапія «З рога ўсяго многа».

Адгадайце загадкі.

1. Ідуць з хаты — вельмі рады,

А калі вяртаюцца,

Слязамі абліваюцца. *(Вёдры.)*

1. Ляжыць, не ходзіць,

А сама ўсіх водзіць. *(Сцежка.)*

3. Еду, еду — ні дарогі, ні следу. *(Лодка.)*

4. Скручана, звязана, на кол насаджана, па вуліцы скача. *(Мятла.)*

Назавіце казкі.

1. Жыла-была муха-пяюха. Мела яна каляску і шэсць камароў. Запрэгла муха-пяюха камароў у каляску ды паехала на пагулянку. Едзе яна дарогаю, едзе шырокаю — бяжыць мышка:

— Добры дзень, пані! Як цябе зваць-велічаць?

— Я муха-пяюха. А ты хто?

— А я па паліцах скрабатуха.

— Сядай, паедзем разам. *(«Муха-пяюха».)*

2. Жыў дзед з бабай. Былі яны вельмі бедныя: ні насіць няма чаго, ні варыць.

Вось баба і кажа дзеду:

— Вазьмі, дзеду, тапарок, паедзь у лясок, ссячы дубок, завязі на рынак, прадай і купі гарчык мукі. Спячом хлеб.

Сабраўся дзед, паехаў у лясок, пачаў секчы дубок... *(«Каток — залаты лабок».)*

2. «Таямнічая скрынка».

Вядучая ўносіць чорную скрынку.

Вядучая. Адгадайце, што ў скрынцы.

1. Зубастыя, а не кусаюцца. *(Граблі.)*

2. У маленькім гаршчочку смачная каша, ды зачэрпнуць цяжка. *(Арэх.)*

3. Вярхом сядаю, на каго — не знаю, знаёмага ўбачу, адразу саскочу. *(Шапка.)*

4. Як вазьму цябе ў руку, трапна б'еш ты па цвіку. *(Малаток.)*

3. Вясёлы перапынак «Верш у кішэні».

Вядучая. А зараз я прапаную трошкі перадыхнуць і паслухаць вучняў, якія дома рыхтавалі выразнае чытанне вершаў пра беларускую мову, Радзіму.

4. Конкурс-інтэрактыў «Мудрыя дарадцы роднай мовы».

Вядучая. Я збіралася пачытаць вам прыказкі. Склала ў мяшок патрэбныя словы і пайшла. А мех быў дзіравы — словы павысыпаліся. Так і ляжаць на дарозе. Дапамажыце мне скласці з іх прыказкі.

Удзельнікі складаюць прыказкі са словы, якія напісаны на лістках.

Птушка, выпусціў, як, вернеш, слова, не *(Слова, як птушка: выпусціў — не вернеш.)*

Грошы, за, купішь, пряцеля, не. *(Прыяцеля за грошы не купіш.)*

Пачуешь, паменш, кажы, пабольш. *(Паменш кажы, пабольш пачуеш.)*

Пасцелька, родная, як, зморанаму, зямелька. *(Родная зямелька — як зморанаму пасцелька.)*

І, на, чужыне, загіне, камар. *(На чужыне і камар загіне.)*

Падумай, потым, спярша, скажы. *(Спярша падумай, потым скажы.)*

Фізкультмінутка «Літаратурная аптэка».

Вядучая. Бывае так, што добрае слова лечыць лепш, чым лекі. Я прапаную ўдзельнікам сказаць адзін аднаму што-небудзь прыемнае, добрае.

5. Піяр-акцыя «Літаратурнае дрэва».

Вядучая. Паважаныя ўдзельнікі гульні, я бачу, што вы ведаеце родную мову, карыстаецеся ёю. Але мне вельмі цікава, што ж вы любіце чытаць на беларускай мове. Я раздам вам лісточкі, на іх напісаны творы беларускіх

пісменнікаў. Вы павінны выбраць тыя творы, якія вы любіце чытаць. Потым вашымі лісточкамі мы ўпрыгожым наша дрэўца.

6. Гульня «Сход знаўцаў беларускай мовы».

Вядучая. Паважаныя ўдзельнікі, вам будуць прапанаваны чатыры намінацыі: мова, прырода, Радзіма, горад Слонім. Выбіраючы намінацыю, вы выбіраеце пытанне па гэтай тэме.

Мова.

1. Колькі літар у беларускім алфавіце? *(32.)*

2. Ці ёсць у беларускай мове літара **ъ**? *(Няма, замест яе пішацца апостраф.)*

Прырода.

1. Які звер з'яўляецца сімвалам Беларусі? *(Зубр.)*

2. Як называецца рака, якая працякае ў Слоніме? *(Шчара.)*

Радзіма.

1. Колькі абласцей на Беларусі і якія? *(Шэсць: Мінская, Брэсцкая, Гродзенская, Віцебская, Гомельская, Магілёўская.)*

2. Хто з'яўляецца першадрукаром Беларусі? *(Францыск Скарына.)*

Горад Слонім.

1. Сярод прапанаваных знайдзіце герб Слоніма (вывешваюцца на дошку). *(3.)*

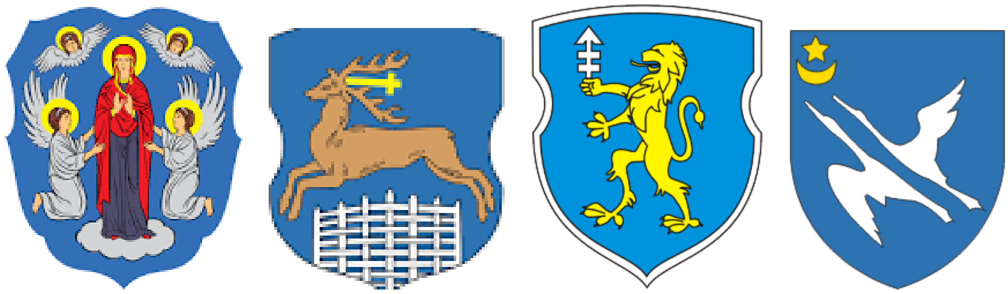

2. Чаму на танку, змешчаным ў цэнтры горада Слоніма, намаляваны лік 107? *(Горад вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў 10 ліпеня.)*

7. «Букет роднай мовы».

Вядучая. Вось і закончылася наша гульня. Вы цудоўна гулялі і паказалі сябе знаўцамі беларуская мовы. А зараз я прапаную ўсім удзельнікам інтэрактыўнай гульні скласці букет роднай мовы з кветачак, атрыманых за правільныя адказы.

Радзімаю нашай край гэты завецца

На свеце існуе такая краіна,
Дзе хвоі ажно дастаюць аблачыны,
Дзе рэкі, азёры ў суседстве з лясамі
Напоўнены салаўёў галасамі.
У гэтай краіне ўзгоркі, раўніны
Улетку пакрыты густой зелянінай.
Ляночак цвіце з небам сінім у згодзе.
Тут песні і казкі з легендамі ходзяць.
Сяброў дарагіх запрашаюць у госці.
Тут людзі не схільныя крыўдзіць кагосьці.
У гэтай краіне ля хатаў буслянкі,
А ў хатах пяшчотна гучаць калыханкі.
Радзімаю нашай край гэты завецца.
Хай нашай Радзіме шчасліва жывецца!

Васіль Жуковіч

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Жуковіч, В. Радзімаю нашай край гэты завецца [Электронный ресурс] / В. Жуковіч. — Режим доступа: https://voprosy.by/vasil-zhukovich-radzimayu-nashaj-kraj-gety-zavetstsa. — Дата доступа: 15.02.2022.

2. Программа для учреждений общего среднего образования с белорусским и русским языками обучения «Основы информационной культуры»

(I−IX классы) // Зборнік нарматыўных дакументаў Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. — 2008. — № 13. — С. 66−80.